

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 fileri.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:
Pe 1 an . . . 1 coroană
Pe 1/2 an . . . 50 fileri
Pentru străintătate:
Pe 1 an . . . 2 coroane
Pentru America:
Pe 1 an . . . 1 dolar

Editor: Partidul socialdemocrat.

Apare la 1 al fie-cărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

ATENT!

Dela prima Maiu 1905, redacția și administrația noastră se află în: **VII., Nyár-utca Nr. 1.** Toate epistolele și cererile ce privește partidul precum și bani pentru abonament, sunt de a se trimite așa: „Adevărul“, Budapesta, VII., Nyár-utca Nr. 1.

Prima Maiu.

Ziua de astăzi este pentru muncitorimea lumii întregi o zi de sărbătoare.

În această zi în cele patru colțuri ale pământului muncitorimea sârbează pe prima Maiu prin care mărturisese credința socialdemocrației.

Această zi este sărbătoarea muncitorilor din lumea întreagă. În această zi muncitorii din lumea întreagă strigă într'un glas: *Astăzi este sărbătoarea muncii.*

Istoria omenirii a fost până astăzi istoria luptelor între popoare. Interesul pe de o parte, ura de rase pe de altă parte au dominat toate națiunile până astăzi, și le-au făcut să se măcelărească între ele.

Nimic n'a fost în stare să domolească această ură; ea a rămas puternică și tare chiar sub împărăția morală a mântuitorului Isus Cristos. care propovădui-se cea mai desevirșită iubire între oameni.

Și în aceste lupte și măceluri s'a născut o idee nouă, care are darul să nimicească ura de rase între popoare.

Mărețele idei ale socialdemocrației, scotând la iveală unitatea de interese a întregii clase muncitorești, potolește ura dintre popoare și sădește în locul ei dragostea și solidaritatea,

Astfel astăzi se sărbătorește în lumea întreagă proclamarea acestei solidarități.

Ce zi măreată!

Muncitorii de pe tot pământul gândesc la un fel, simțesc la un fel, voesc la un fel. Pare-că ar fi o singură rasă, un singur popor, toți prăznuesc această zi, aceleași idei, vădese aceleași năzuinți!...

Dar nu este o întâmplare, că s'a hotărât această sărbătoare pentru ziua de prima Maiu. Nu. Acum natura întreagă renaște la o viață nouă, soarele de primăvară însufletește totul. Câmpiile se inverzesc, pomii înfloresc și toată natura începe o viață nouă.

Tot astfel și muncitorimea se pregătește pentru o viață nouă.

Razele calde ale științei (învătăturei) alung din mințile muncitorilor somnul de moarte în care a zăcut până acum, le dă puteri noi de-a lupta pentru înfrățire, iubire și egalitate.

Natura întreagă își sărbătorește astăzi reinvierea; muncitorii din lumea întreagă sărbătorește chemarea lor la o viață nouă.

Astăzi sărbătoarea lui prima Maiu este numai a muncitorilor. Este proclamarea uniunii muncitorilor din lumea întreagă, este sărbătoarea solidarității muncitorilor.

Dar această sărbătoare a muncitorilor din lumea întreagă, este lupta de clase, este lupta celui apăsător, contra apăsătorului, este lupta pentru frățietate, dreptate și egalitate pentru toată omenirea,

Așa dară lumea este azi domnită de fraze și vorbe goale. Noi însă nu pretindem altceva nimic, decât frățietate, dreptate și egalitate,

Țara întreagă o chemăm pentru drepturi omenești. Oamenii is setoși după libertate. Chiar și văile răsună de glasul românilor, cari cer, pretind drepturi... Și văile răsună de glasul tuturor popoarelor apăsate, cari cer, pretind drepturi. Și glasul este tare răsunător căci popoarele din lumea întreagă strigă cu gură mare:

„Nu ne apesați, dați-ne drepturi!...“

Românilor, apesați din Ungaria „liberă“! În ziua de prima Maiu țineți sărbătoare. Ziua aceasta să fie zi de bucurie, căci a pătruns lumina și între români, cari trăiau în întunecime.

... Vă dorim din inimă, ca să ajungeți un prima Maiu când vom putea striga cu bucurie:

A învins Adevărul, asupra minciunii, înfrățirea asupra vrajbei, ear' dragostea asupra urii!

Să trăiască ziua de prima Maiu!

Gustav Auerbach.

Despre întâiu Maiu.

Întâiu Maiu te salut!

Tu torni în suflute bucurie și-n inime speranță.

Astăzi viața pare o poveste, suferința o himeră.

Prin tine, întâiu Maiu, reinviază dorul libertății, dorul unei lumi mai bune.

Prin tine, întâiu Maiu, incolțește dorul unei lumi de egal, unde nu vor mai fi asupriți și asupritori, muncitori și trântori, preoți și călăi.

Întâiu Maiu, tu ești zi de revoltă. Tu ești zi de datătoare de visări fermecătoare, tu ești speranța poetizată.

Întâiu Maiu, te salut!

Prima Maiu.

De Traian I. Dîlga.

Muncitori ce 'n lumea 'ntreagă sunteți aripi de mărire
Pentru monștri ce vă fură prin festina-al vieții raiu
Deșteptați-vă odată din funesta adormire,
Și strigați: La luptă sfântă, muncitori, azi e 'ntâiu Maiu!...

Azi e ziua când poporul, într'un uragan de glasuri,
Sub egida libertății, se proclamă suveran! —
Azi e ziua când Cesarul, moleșit de secol extasuri,
Să cutremură în fața gladiatorului roman! —

Întâiu Maiu este simbolul desrobirii 'ntre popoare,
Întâiu Maiu e aurora fericirii pentru toți, —
El e trăsnet ce zdrobi-va tronurile asupritoare,
Și minciuna ce desparte lumea 'n despoți și iloți.

Muncitori, voi sunteți aripi care 'malță spre mînie: —
De-ar lipsi aceste aripi ce s'ar face cei mișei? —
Voi zidiți acele temnițe ce vă 'nchid ca'n cimitire:
Or zidiți-le 'maine, muncitori, dar pentru ei!...

Ei să geamă 'n temnițe negre, care nu-s atât de negre
Pe cât e tiranul suflet care arde 'n pieptul lor!
Ci, voi tindeți tot spre soare, inimă mare și sîrî întregre,
Și mereu tot 'nuainte fără gînd șovăitor!...

O, sfărmați, legenda sacă, și stupida care 'mparte
Coru 'n demoni și 'n arhangeli, iar pământul 'n regi și-iloți!...
Și faceți ca să domnească 'n lume, pițuța fără moarte, —
Și pământul să ne fie parte dreaptă pentru toți!...

De pe fața vestejită a pitănicilor lumii
Cada masca ipocrită care 'n lîme-t un 'înfern,

Toate legile nedrepte ducă-se ca boaba spumii
Prin voința prometei a spatacului modern!

Muncitori, voi sunteți stîncă de granit ce'n veci rămîne
Nestîrbit ori câte valuri s'o înfrunte ar îndrăzni!...
Voi mărimea lor de astăzi, voi ruina lor de mîine,
Voi, lumina ce s'arată și'n curînd îl va zdrobi!

Ei sunt valul care trece, voi, voi granitul ce nu piere,
Ei prezentul care moare, voi sublimul viitor,
Ei ruina unor vremuri condamnate spre tăcere,
Dar voi sunteți aurora unui timp mîntuitor.

Salutați ziua 'nvierii într'un suon de miș de glasuri.
Iară vîntul le repetă peste munți și peste mări,
S'arb'e'n ele tot sublimul revoltatelor talazuri
Ș'e'n aceeași zi același cîntec fie'n depărtări!...

Cați sfîșit cu-atîta sînge lupta voastră, sfîntă luptă,
Pentru dragostea 'ntre neamuri însuși Crist fu răstignit!

Lira mea de azi, prieten, numai este coardă ruptă
Căci ea cîntă 'n vers profetic pe poporul desrobît.

Te salut — apoteosă a înfrățirii dintre neamuri
Ce aliu cu-al tău mirajiu umbrele ce gem mereu! —
Tu'nfrățești atîtea gînte sub egida rozet flămuri
Învîind din țirna-t moartă pe sublimul Prometeu!

O, îndrepte plumbi asupra-mi și m'arunca 'n temnițe grele!...
De-ot muri — eu-s numai unul dintre soli 'nvîngși de crai: —
Milioane vin în urmă-mi, ca un trăsnet vin rebale,
Să-și proclame libertatea ce-o sârbează la 'ntâiu Maiu!

Din leagăn, întâiu Maiu, noi, fi muncitorilor, suntem osindiți la chinuri și dureri. Pe câmp în arșița de soare, sau în coceoba mucedă din oraș, oftăm după o hrană mai bună, pe care mama noastră istovită de muncă și sărăcie nu ne-o poate da. Crescuți în case umede și întunecoase, desculți, goli și flămânzi suntem niște schelete. Ajunși mai mari nu putem să mergem la școală, căci ne trebuie cărți, haine și mâncare la timp, pe când noi fiind săraci nu le putem avea.

Întâiu Maiu, iată-ne în fabrici și ateliere, în mine și pe câmpie.

Proștiți din cauza neștiinței de carte, abrutizați de multă muncă și fără lumină, muncă peste puterile noastre, ne vezi ce suntem azi, oameni doar ca formă, dar fără vlagă și fără viață.

Jugul nedreptății ne-apasă greu.

Lipsiți de știință, drepturile noastre sunt călcate în picioare, sunt furate. Munca noastră neplătită. Și acei cari trăiesc de pe urma acestei munci neplătite ne apasă și ne sugrumă.

Dacă împinși de lipsă de lucru, de insuficiența plății, care nu ne îngăduie să avem o casă, un pat, o masă, atunci în limbajul celor mari suntem vagabonzi, cerșetori, oameni fără căpătâiu, urmăriți și osindiți. Dacă lipsa și foamea silește pe femei de a-și vinde trupul ca să trăiască, apoi acei, care-și fură munca, cinstea și dreptul, aruncă prima piatră.

La douăzeci și-unul de ani suntem încarzați, supuși disciplinei oarbe și învățați a trage asupra propriilor noștri părinți și frați, pentru apărarea bunului traiu a celor mari.

Când frații de muncă și de suferință nu mai pot îndura jugul impus de capitalism când foamea și lipsa i-a răsculat, noi suntem chemați a-i împușca, pentru a restabili ordinea socială.

Întâiu Maiu, toți nu ne învăță decât a fi supuși, a ne face datoria către cei mari. Toți nu ne învăță decât a munci fără resemnare, fără a murmura. Proclamă munca ca o virtute, dar desprețuiește pe cei cu mâinile bătătorite. Condamnă desfrul și trândăvia, pe când ei îl duc toată viața.

Dacă însă toate aceste nedreptăți le pricipi te revolti, protestezi în contra lor, și faci atent asupra acestor nedreptăți pe tovarășii de suferință, atunci ți-să deschid largi, mari, porțile închisoarei.

Cei mari s'au îngădit bine, au legea, armata permanentă, poliție, cler și atâtea instituții de umilire și nedreptate.

Întâiu Maiu, tu ești zi de reculegere, când asuprați de pe întregul glob, într'un gând și într'o voință, să îndreptați cu mintea spre o lume lipsită de asupra și nedreptăți.

Întâiu Maiu, tu ești ziua când muncitorii din toate țările declară solidaritatea lor internațională.

Întâiu Maiu, tu ești simbolul revoltei care cuprinde toată clasa muncitoare, contra unei stări de lucruri, care-o apasă, și-o ucide.

Întâiu Maiu, tu aduni pe toți asuprați de astăzi, ca să sărbătorească fericirea de mâine.

Întâiu Maiu, astăzi asuprați și desmoșteniți să formează în batalioane de răsvrațiți, pentru a cuceri viitorul.

Întâiu Maiu, astăzi speranța crește, învie natura și cu densa muncitorimea.

Întâiu Maiu, te salut!

Ioan C. Frimu.

Congresul nostru.

(Raport special).

Conferința economilor.

Sâmbătă la 22 Aprilie (cu o zi înainte de congres) s'a ținut în Budapesta conferința economilor (țărani). La această conferință au luat parte delegați din 40 comune. La această conferință au fost toate naționalitățile din țară reprezentate. Au fost de față români, unguri, sârbi și nemți. Ordinea de zi a acestei conferințe a fost următoarea: 1. Organizația economilor. 2. Înființarea unui sindicat de muncitori agricoli. 3. Presa. 4. Alegerea unui comitet de organizație pentru toată țara.

Fratele Joó Ferencz salută conferința și într'o cuvântare frumoasă arată cât sunt de apăsați muncitorii economi, și dela nimeni nu pot aștepta ajutor decât dela ei însuși. De aceea propune, ca muncitorii economi să se organizeze în sindicate, precum sunt muncitorii industriali organizați.

Fratele Alexandru Cizmădia citește proiectul de statute al sindicatului care a fost primit cu unanimitate.

În comitetul de organizație au fost aleși următorii frați: Francisc Joó (Budapesta), Pavel Urban (Czegléd), Gavrilă Jona (Cincbiserici), Stefan Kovacs (Orosháza), Alexandru Jeges (Moravița bătrână), Mihail Kerekes (Segedin), Mateiu Moravszki (Medgyes-Egyháza), Gavrilă Farkas (Halaș) și Alexandru Mayer (Hatvan).

Mai departe s'a hotărât, că dela 1 Iunie

să apară o foaie a muncitorilor economi în limba maghiară.

La sfârșit fratele Rády însufletește pe frații și îndeamnă la o muncă bună pentru ușurarea soartei lor proprii.

Ziua primă a congresului.

Înainte de amiază.

În ziua de 23 Aprilie la 9 ore dimineața se deschide congresul. Ca președinte este ales fratele Dr. Adolf Goldner, care dă cuvântul fratelui Desideriu Bokányi care într'o cuvântare plină de foc salută congresul în numele partidului.

După aceea se constată că la congres sunt de față 303 delegați cari reprezintă 191 organe, dintre care sunt 107 organe cari reprezintă 79 comune din provincie, iar din capitală sunt reprezentate 84 organe.

Înainte de amiază a trecut cu formalitățile convenite, iar

După amiază

a luat cuvântul fratele Weltner care a dat seamă despre mișcarea noastră în anul trecut și a arătat că și în acest an partidul nostru a fost aspru urmărit de autorități. Dar, zice el, cu toate astea mișcarea socialdemocrată poate fi mândră cu mișcarea ei, căci numărul socialistilor s'a doborât. El arată că cu patru ani înainte au avut sindicatele de muncitori numai 9 mii de membrii, pe când astăzi aceste sindicate au peste 53 de mii membrii. La sfârșitul vorbirii sale roagă congresul să iee la cunoștință raportul secretariatului. După fratele Weltner dă seamă

Fratele Kardos, ca cassar despre starea financiară a partidului și totodată roagă ca congresul să iee la cunoștință și acest raport. După el face

Fratele Kovács Geza cunoscut, că comisiunea de controlă a verificat toate socotelele partidului și le-au găsit în regulă. Roagă în numele comisiunii de controlă, ca să se iee la cunoștință.

După ce mai mulți frați au vorbit la acest punct, congresul cu mare majoritate a luat la cunoștință raportul secretarului precum și raportul cassarului.

Ședința zilei prime se închide la 6 ore seara.

Ziua a doua.

Înainte de amiază.

Președinte este fratele Maxmilian Grossmann, care dă cuvântul fratelui

Bokányi care citește punctul al doilea al ordinii de zi (modificarea statutului organic al partidului). După aceea arată care sunt

Pe drumuri.

(Sau visurile flămânzilor în ziua de 1 Maiu).

Era dimineața zilei de 1 Maiu, zi, care o sărbătorește toată lumea socialistă. Această zi e sărbătoarea muncii.

Iar pe drumul de țară, ce duce înspre Turda, să aflau doi muncitori, cari călătoresc din departe, după pâne și muncă, unul era George cu numele, lucrător fierar, ear' al doilea era Constantin lucrător tipograf.

Să duc, să duc îngândurați, nu zic nimic unul cătră altul, decât îngălbinesc din ce în ce, una de arșița soarelui, iar a doua de foamea care-i muștra. Căci sunt două zile, de când n'au mâncat nimic.

Pe la multe uși au bătut după o bucată de pâne, dar toate au fost inzadar. Drept răsplătă au fost alungarea. (Cât de greu le-a picat lor asta, nici nu le-a mai venit a cere dela nimenea. Cu toate astea, că foamea-i muștra).

Dar ei își continuau îngândurați drumul mai departe. Ce-a fi? Va fi!

Numai odată fierarul George — zice cătră Constantin — următoarele:

— Constantine! Ce faci, dormi mergând!

— Nu! Numai sunt tare îngândurat de soartea noastră.

— Ce zi frumoasă e ziua de astăzi, cât e cerul de limpede, albastru, fără nici o pată, iar soarele ce arșiță varsă pe pământ,

iar arborii cum au învețit de frumos, iar paserile cum cântă de frumos dorul lor... Ce de luni de zile l'au așteptat. Câmpiile, văile, pădurile, munții, toate-s pline de viață, numai noi... noi... ne sfârșim.

— Numai dintr'odată să trezește Constantin și — zice cătră George — mă, stai puțin, eu mi-am adus ceva aminte.

— Ce?

— Azi e prima Maiu!

— Dar nu vorbi! Și-l pornește lacrimile pe George.

— Iar Constantin îl prinde de mână și-i zice: Nu plânge frățioare, de geaba sunt toate, așa ne este soartea muncitorilor, să n'avem casă, nici masă, nici pământ — decât să ne luptăm cu moartea.

Dar veni-va timpul acela când vom putea zice: Acum suntem la casa și la masa noastră. Căci natura are să aducă astea cu sine, toate trei puncturile ce se cuvine omeniei, cari sunt: libertate, egalitate și frăție. Cari se vor proclama la 1 Maiu pe viitor.

— Drept ai! și să șterge la ochi. Dar cum se nu mă lovească jalea când imi aduc aminte de această zi însemnată, care am sărbătorit-o și eu acum-a anul cu ceilalți colegi și frați de suferință în capitala țării, am aranjat o demonstrație în contra societății, care nu ia în considerare valoarea muncii. La care a luat parte vre-o 50 mii muncitori.

Dar' acum flămânzi și goli ne aflăm amândoi pe drumuri.

Au ajuns până la o pădure stufoasă și plină de verdeată.

— Constantin — zice cătră George — vino frate să ședem puțin sub arborele acesta de mesteacăn.

— Bine! — răspunde George.

— Atunei Constantin se apucă la povestit, despre sărbătoarea muncii, despre ziua de 1 Maiu.

Incepe astfel: Frate! Și eu imi aduc aminte din trecutul meu. Și eu am ctit mult despre însemnătatea zilei de astăzi. Știu aceea, că ziua de întâiu Maiu, e sărbătoarea tuturor asupraților de pe întregul glob al pământului, cari într'un gând și într'o voință își îndreaptă mintea spre o lume lipsită de asupra și nedreptăți. Această zi, e ziua înfrățirii tuturor popoarelor lumii, cari sunt setoși după libertate și vor desrobirea.

În această zi muncitorii din întreaga lume declară solidaritatea lor internațională.

— Iar bietul George numai putea, îi era sete și foame — zice cătră Constantin — vino frate să mergem, să ajungem în vre-un sat, să ne mai încercăm norocul pe la vre-un consoț, că nu mai pot de foame și de sete, căci altfel pic de pe picioare, ca o vită flămândă. Au plecat.

• — Iar Constantin zărește printre arbori,

cauzele că statutul organic trebuie modificat. Arată că stăm înaintea unui lucru, care pentru partidul nostru este nou, adică mișcarea socialdemocrată a ajuns la acel punct, unde trebuie să facă socoată cu oamenii partidului, adică prin lupta noastră — zice el — am silît opoziția ca să iee în programul iei și *votul universal* așa că peste scurt timp vom avea o reformă nouă la alegeri de deputați, și când vom intra în lupta electorală trebuie să știm pe cine putem face socoată.

Așadar modificarea statutului organic trebuie să se modifice în sensul acesta.

De oare-ce foarte mulți frați sunt înscrși de a vorbi la acest punct și aproape fiecare are o propunere nouă pentru modificarea vre-unui punct, președintele propune, ca să se aleagă o comisiune de 9 membrii, care să iec în discuție toate modificările și a treia zi să facă raport înaintea congresului asupra acestui punct, ceea-ce s'a primit cu unanimitate.

În numărul viitor vom publica statutul organic modificat în întregul lui ca frații noștri să știe cum au să se poarte de acum înainte față de partidul socialdemocrat, precum și de a ști cari sunt drepturile și datoriile noastre față de partid.

După amiază.

Președintele rânduiește alegerea comitetului central conducător și suspendă ședința pentru o jumătate oră. După aceea comisiunea scrutiniului se retrage spre a numera voturile aleșilor.

Fratele Alexandru Garbai dă seamă despre punctul 4 al ordinei de zi, *presu*. El zice, că arma cea mai puternică a ori-cărui partid este presa. Prin presă își exprimă fie-cine părerea în toate privințele, prin presă suntem în legătură cu toată lumea și prin presă știm totul ce să întâmplă în toată lumea.

El arată că pe când „*Vorwärts*“ organul partidului socialdemocrat german, are 92 de mii de abonenți, foaia noastră „*Népszava*“, care dela 1 Aprilie apare zilnică, nu are încă nici 15 mii de abonenți. Roagă congresul, că până la congresul anului viitor ea să ageteze a îndoi sau întrei numărul abonenților.

Fratele Blumac (Ujvidék) arată, că în Ungaria sunt peste un milion sârbi, cari mai toți sunt muncitori, roagă că congresul să hotărască, ca în Ujvidék să apară o foaie socialdemocrată în limba sârbească. Congresul predă acest lucru comitetului central să hotărască în această privință.

După aceasta comisiunea de scrutin face

cunoscut numele acelora, cari sunt aleși în comitetul central.

Aleși sunt: Ernestin Garami, Alexandru Csizmadia, Desideriu Bokányi, Jacob Weltner, Ioan Vanczak, Alexandru Garbai, Emanuel Buchinger, Maximilian Grossmann, Francise Klarik, Jacob Kardoș și Dr. Adolf Goldner.

În comisiunea de controlă au fost aleși: Geza Kovacs, Anton Drahovszky, Andreiu Saly, Josif Gyuriaș și Koloman Joesak.

Președintele la 7 ore scara închide ședința.

Ziua a treia.

Înainte de amiază.

De oare-ce fratele Bokányi este ocupat în comisiunea pentru modificarea statutului organic, congresul designează pe fratele Grossmann, ca președinte pentru ziua a treia.

Fratele Dr. Goldner referază asupra punctului 5 al ordinei de zi *votul universal*. El zice, că prin lupta comitetului central am ajuns acolo, că *votul universal* este chestiune actuală. La sfârșit cetește propunerea comitetului partidului și roagă că această propunere să fie primită de congres.

La acest punct au vorbit mulți delegați, după aceea președintele pune la vot propunerea comitetului, care cu mare majoritate a fost primită de congres.

Fratele Bokányi aduce la cunoștința congresului modificările făcute de comisiunea de 9, cari modificări au fost primite de congres cu unanimitate.

Fratele Garami referază asupra punctului 6 al ordinei de zi *tactica partidului*. Într-o cuvântare splendidă arată, că prin tactica partidului nostru am ajuns acolo, că opozițiunea precum și guvernul socotește și cu noi.

Și la acest punct au vorbit foarte mulți frați, între cari mai mulți pretind, ca tactica partidului să se estindă într'un mod mai pe larg atât între români, cât și între sârbi, ceea-ce a fost primit cu mare majoritate de congres.

După amiază.

Fratele Bokányi citește telegramele so-site între cari se află și telegrama fraților români din Sibiu (Ardeal) cari scriu următoarele:

„*Salutări sincere congresului desmoștenitorilor, vă dorim în munca voastră succese mari*“.

În numele românilor din Sibiu:

Crețu.

Fratele Weltner raportează despre congresul internațional din Amsterdam, ceea-ce congresul a luat la cunoștință.

Fratele Bokányi într-o vorbire foarte mareată arată câte succese a avut partidul socialdemocrat internațional din Ungaria și îndeamnă pe frații toți să estindă agitația pe toate căile ca partidul să pătrundă cât mai în grabă acolo unde se fac legi, în parlament, ca să poată lua parte la facerea legilor în favoarea poporului muncitor. Vorbirea sa o sfârșește cu să trăiască partidul socialdemocrat.

Cu aceasta s'a sfârșit congresul și cei de față au intonat *Marseillaisa muncitorilor* și cântând au părăsit sala.

NB. Aci cerem seuze dela cetitorii noștri, că nu am putut aduce raportul întreg, dar cele mai importante lucruri le-am adus în foaie. Causa este că spațiul foaiiei noastre nu ne permite a aduce mai pe larg raportul congresului, căci numărul de față este totodată și numărul de prima Maiu. Din când în când vom aduce propunerile primite de congres spre orientarea fraților noștri.

În numărul viitor vom publica statutul organic al partidului modificat.

REVAS.

Fratele Aurel Cristea — achitat.

După-cum am amintit în numărul trecut că vom aduce detaliate despre sfârșirea procesului „*Pâine tată!*...“ intentat contra fratelui Aurel Cristea, este următorul:

În 29 Martie 1905, înainte de amiază la 9 oare s'a prezentat fratele Aurel Cristea înaintea Curței cu jurații din Budapesta, unde a ocupat loc pe banca acusaților. De apărător a avut pe dl Dr. Kadoș Marcel.

La 9¹/₂ ore se începe pertractarea. Ca președinte al tribunalului a fost dl Dr. Alfred Doleschall, ear' ca procuror regese a fost dl Dr. Tudor Gestii.

Președintele chiamă înaintea sa pe acusatul și-l pune fel de fel de întrebări, cu privire la foiletonul „*Pâine tată!*...“.

Așa că acusatul și-a spus părerile, încât din vorbirea sa, s'au convins chiar și jurații că un astfel de foileton nu-l de incriminat.

După acusatul i-a cuvântul dl procuror regese, care într-o vorbire înflăcărată, voește ca să convingă pe jurați, că acusatul a păcătuit, a agitat cu asta clasa muncitoare, în contra clasei capitaliste, ba mai vine și cu niște argumente, care nu s'au ținut de

când erau aproape la esire din pădure turnul bisericii din satul de care să apropie — zice cătră George — iată frate nu mai avem departe și suntem în sat la apă proaspătă, iar la mâncare, nu pot proroci înainte.

Dar noi vom căuta să intrăm numai prin colibe, la frați de suferințe, de unde nu vom fi alungați, unde de sigur se va milui de noi, cu o bucată de pâne.

Au ajuns deja în sat.

— Iar bietul George numai putea, sta să pice de pe picioare — zice cătră Constantin — vino frate intrăm aici în coliba asta țerăncască, că mai curând ne ajută cu ceva de-ale mâncării, decât dacă am merge într-o casă domnească, că de acolo de sigur vom fi alungați ca întotdeauna — dar' de aici nu.

— Toema! asta am spus-o și eu — răspunde Constantin.

Între amândoi în ocol, iar la lătrarea cânelui, le iasă în cale badea Mateiu, lucrător de baie (oenă de cărbuni).

— Amândoi ca într'un glas: Bună ziua bădicule!

— Fiți sănătoși dragii mei! Dar de pe unde veniți?

— Din departe. Cătam după lucru, dar nu căpătăm, a trecut timp îndelungat de când umblăm de geaba ca vai de capul nostru *flămânzi și golți*, dar ajutor nu primim

de nicăiri. Ori-ce încercare ne-a fost zadarnică.

— Lui badea Mateiu i-s'a făcut milă de ei, ia chemat în casă, le-a dat de mâncare și apă de beut și le-a făcut pat ca să se odihnească vre-o câteva ceasuri mai pe moale.

Așa, că bietii călători s'au pus pe mâncare și pe apă de beut, ca și cum să pun lupii la oaie.

— Iar badea Mateiu în intervalu mâncării călătorilor, le povestea despre starea ce-a grea a minerilor.

Numai dintr'odată să deschide ușa și intră în casă un băietandru cam de 15 ani, și să oprește în mijlocul casei, și privește înspre masă unde să aflau călătorii, (era băiatul cel mai mare al lui badea Mateiu, un băiat cuminte, care s'a ocupat mai mult cu știința socială, a cetit tot felul de cărți, reviste și foii socialiste, în ori-ce sat din apropiere, unde să ținea vre-o adunare socialistă el era primul. Nu s'a ocupat cu biblia, sau povești poești, sau cărți sfinte, etc., de care badea Mateiu avea o fală mare de băiatul său Petru), numai dintr'odată — zice Petru — cătră călători:

— Fraților! Am o bucurie mare, că în casa părintească, am fericirea ca să ved cum să ospătează doi confrăți. Ia o zi însemnată, cum e ziua de astăzi, întâiu Maiu sau sârbătoarea muncii.

— Iar Constantin îi răspunde: Frățioare! Mult timp am umblat până am găsit așa o inimă bună, cum e tatăl dumnilale. De aceea vă mulțumim amândoi din inimă pentru binefacerea ce a-ți avut-o față de noi. Ziua de astăzi nu o vom putea uita nici-când, căci tot am găsit o inimă bună, între miile barbare, unde ne-am sârbat, ziua de întâiu Maiu, sârbătoarea muncii.

Iar Petru îi mângăie cu niște vorbe adevărate frățești.

Badea Mateiu, îi îndeamnă să meargă să se culce.

Așa că bietilor călători nu le-a trebuit mult, cum și-au pus capul pe moale, cum a și adormit.

Dar' nici prin somn n'au avut odihnă, căci îi muștrău gândurile. Constantin a început să vorbească prin vis, astfel:

„*Oare visez? Fraților! Sus inimile! Rîdicați frunțile, fiți al muncii; supunerea oarbă vă e crimă, iar munca nemiloasă — căldul. Frățica universală, fie-vă arma de izbândă*“.

Iar George zicea iar prin vis:

Trăiască muncitorimea!

Trăiască ziua de întâiu Maiu, sârbătoarea muncii!

Iar badea Mateiu și cu băiatul său Petru steteau îmeremeniți la auzul acestor cuvinte, căci bietii călători și în vis să ocupă cu soartea întregii muncitorimii.

Aurel Cristea.

ordinea zilei, mai cu seamă vërsarea de sânge dela Aleșd o întonează. Și cere condamnarea acusatului.

Ear după procurorul regese i-a cuvântul apărătorul dl Dr. *Kadoșa Marczel*, care într-o vorbire adevărat frumoasă, combate pe procuror din cer până în pământ și convinge atât tribunalul cât și pe jurați, că un astfel de foileton nu e de incriminat, și face o comparație între Rusia și Ungaria. Așa, că vorbirea apărătorului a făcut mare senzație înaintea Curții cu jurați, care a adus cu sine — *achitarea fratelui Aurel Cristea*.

Așa că spelele procesului le va suporta statul. — În numărul viitor vom publica foiletonul „Pâine tată!...”.

Ponta-Mezőfi cu buzele umflate.

Firmele cunoscute sub numele de *Ponta* și *Mezőfi* au chemat în ziua de 16 Aprilie pe muncitorii din Timișoara la adunare. Dar toate pregătirile pentru adunare le-au făcut pe ascuns, și să credea că-și vor ajunge scopul a înșela pe câțiva români. Dar frații nostri din Timișoara au aflat lucrul acesta la timp, și s-au prezentat în număr foarte mare la adunarea păcătoșilor de reorganizații.

Ponta să urcă pe tribună și începu să joace comedile sale pline de măgărit. Frații nostri îndată i-au zis, că nu sunt dispuși a asculta măgăriile lui și nici nu dau voce a înșela un astfel de om pe poporul muncitor. Așa, că căpitanul de poliție care a fost de față a dizolvat această adunare, care nu a avut alt scop decât a prosti poporul cu prostiile reorganizațiilor.

Ce zici la asta dle Ponta? Așa este, că noi ți-am prorocit, că cum îți va merge prin provincie. Placă și încearcă și în altă parte, avem noi de gând ca să luminăm poporul că cine sunt în banda așa porecliiților reorganizații.

Dar noi îți dăm două sfaturi: Unul ca să rămâi la meseria de pantofar (șuster) ce o ai învățat, că de d-ta și așa numai ciocanul e, ci nu peana, pentru-că a scrie o foaie, sau a bate cuie de lemn în vre-o gheată (păpuc) nu-i tot una, e mare deschimbire, iar a te tocmi pentru o pereche de ghete sau a ținea o vorbire, iară sunt două. Ear al doilea sfat ar fi bine ca să ceri dela meșterul d-tale *mezőfi (Morgenstern)* să te învețe mai bine, căci poate, dar numai poate că o vei mai duce la ceva.

Iar fraților nostri le zicem afară cu comediantii de reorganizații din comunele voastre.

Una partidă socialdemocrată în această țară, este partidă noastră socialdemocrată, care e pusă pe basă internațională, și care partidă e recunoscută de toate partidele socialiste din lumea întreagă, a cărei armă în limba română este numai foaia *Adevărul* (Glasul Poporului), în Ungaria, de aceea frații numai foaia „*Adevărul*” (Glasul Poporului) să o ia în considerare, ca foaie internațională.

Pe când cei dela partidă reorganizată numai usurpează titlul de socialiști, cari sub masca de socialiști voesc să seducă poporul român, ca să-l maghiarizeze, căci și așa partidul reorganizat, e pus pe basa șovinismului maghiar. Căci asta s'a văzut chiar și la alegerile de deputați din anul acesta, când *Mezőfi* a cerut ajutorul dlui *Kossuth*, ca să ajungă în parlament. De aceea ferți-vă de foaia reorganizațiilor, care este poreclită *Votul Poporului* în foc cu ea, sau pentru cazuri de nevoie o puteți s'o întrebuințați.

Capital și munca.

Sibiu.

La tipografia „*Archidieceșană*” s'a pus lucrătorii tipografi în grevă, din cauză, că metropolitul s'a încăpăținat și nu a voit să dea lucrătorilor o plată cinstită, ca să-și poată ușura traiul vieții. Așa, că muncitorii din Sibiu 400—500 la număr s'au adunat înaintea reședinței metropolitane să demonstreze în contra aceluși suflet negru, care un

voește a recunoaște viața grea a lucrătorilor. Ear când și-a arătat metropolitul barba înaintea demonstranților, au început a striga: Jos cu inima neagră, jos cu înșelătorii poporului, cari nu au alt scop decât prin jertuitismul lor să stoarcă din oasele muncitorilor și mēduva pe care o mai au. Greva a încetat, lucrătorii s'au pus în lucru, pentru-că sfântul metropolit le-a făgăduit, că le va implini cererea. Numai el singur nu poate, el e silit să aștearnă acest lucru înaintea sfântului sinod. Așa, că lucrătorii au rămas cu sfânta speranță mai o lună în pace.

Noi credem că în sfântul sinod, să va afla vre-un suflet bun, care cunoaște durerea muncitorilor și-și va ridica cuvântul în interesul muncitorilor, spre a fi primită cererea, ca să nu fie lipsă mai de-o grevă.

Asta e o pată pe archidieceșana Sibiuului, și pe tipografia „*Archidieceșană*”, dacă nu implinește cererea lucrătorilor, pe când celebrul tipograf din Sibiu, (unde nu-s saci de bani) au implinit cererile lucrătorilor fără multă vorbă.

De aceea încurajăm pe frații culegători dela tipografia „*Archidieceșană*” din Sibiu, să nu se lase seduși din partea acelor suflete negre. x

Lugoj.

Aci reproducem tariful căruțașilor (cocișilor) din Lugoj care a fost aprobat de adunarea cocișilor.

Tarifa cărăturei.

Cărătura după 1000 de cărămizi din fabricile lui Görner, Pärvy și Bohn M. și consortii în partea nemțească până la drumul Buziașului costă 4 coroane, de acolo mai departe, respective dela drumul buziașului mai afară 5 coroane.

Eară dela fabrica fraților Imcker costă cărătura de 1000 cărămizi, până la strada Bomacz și-a regelui (partea nemțească 4 coroane; de acolo mai departe până la fabrica de spirt 5 coroane.

Cărătura după 1000 cărămizi din ori-care fabrică de cărămidă pe partea românească până în strada Maghiarilor și Capra și în drumul Timișorei până la strada Olariu 5 coroane, de acolo mai afară cu 6 coroane se plătește.

Cărătura de 1000 cărămizi din fabrica de cărămiea a lui Holzner Lajos, până între teritorul stradei Făgetului și Capra costă 4 coroane.

În strada Făgetului până la cimiter, tērgul de vite și strada Tomei până la strada Gróf Sorzó 5 cor, ear de acolo mai afară costă 6 coroane.

Cărătura de 1000 cărămizi din fabrica aceasta pe partea nemțească până la strada Bomracz și a regelui costă 5 cor., ear de acolo mai departe 6 coroane.

Cărătura de 1000 cărămizi din toate fabricile până la dealul viilor — după timp — din vreme în vreme e obiectul liberei conțelegeri și la locurile mai aproape cu 10 coroane, ear la locuri mai departe după simetria îndepărtării mai bine să plătește.

Țigla mică pentru acoperit. Cărătura de 1000 țigla mică din fabricile Görner, Pärvy și Bohn M. și consortii și frații Juncker pe toată partea nemțească costă 2 coroane; ear pe partea românească în drumul Făgetului până la strada Maghiarilor și Capra și în așa depărtare costă 2 coroane și 40 filleri.

Dela stradele acestea mai departe — afară de dealul viilor — 3 coroane se plătește.

Ear din fabrica lui Holzner Lajos până la strada Capra și drumul Făgetului și în partea nemțească până la strada Regelui și Bisericii 2 coroane, în partea nemțească până la căsarina artileriei, în partea românească până în drumul Făgetului la cimiter, și în strada Tomei până la strada Gróf Sorzó 2 coroane 40 filler, dincolo de stradele aceste în 3 coroane să stăverește.

Falez țigla mare de acoperit, din fabricile Görner, Pärvy și Bohn M. și consortii și

frații Juncker se plătește cărătura de 1000 falez țigla pe partea nemțească 4 coroane, ear pe partea românească 5 coroane.

Cărătura de 1000 falez țigla mare din fabrica lui Holzner Lajos până la drumul Făgetului și în strada Bonnacz 4 coroane, de aci mai departe cu 5 coroane se plătește.

Piatră și nășip. Cărătura unui kubik-metru de piatră sau nășip din Timiș pe una și aceeași parte cu 1 coroană 60 filleri și dacă dela o parte a Timișului pe cealaltă parte a orașului trebuie cărat atunci cu 2 coroane să plătește.

Var, țement și alte mărfuri. După fiecare maje-metrică în partea nemțească 10 filleri, în partea românească 12 filleri și doi ajutători.

Eară la cărătura de fer (șinuri) traverse, sau piatră, după maje-metrică 16 filleri și atâția ajutători de câți e lipsă trebuie plătit.

Var stins și cristuri. Cărătura unei cocii de var stins cu 1 coroană și trasformarea cristului de cocie cu 30 filleri se plătește și un om de ajutor.

Sutt. Cărătura unui kubik-metru în Timiș după loc asemenea încăreată și în Timiș aruncată — fără imprăștiere — cu 80 filleri și dacă din depărtare mai mare ar trebui cărată, așa — conform distanței — cu mai mult trebuie plătită.

Pământ de lipit. De pe câmp tăiat gata, o cocie cu 2 coroane.

Cărături mai mici. La cărătura lucrurilor mai mici să stăverează taxa mai mică de 80 filleri după o cocie.

Comitetul de organizație.

Brutarii (pecarii) din Lugoj stau înaintea grevei. Brutarii, incunjuțați Lugojul deocamdată.

Cronica.

Al doilea proces de presă intențat contra fratelui *Aurel Cristea*, se va pertracta în 11 Maiu st. n., înaintea Curții cu jurații din Budapesta.

Sērbarea de 1 Maiu în România. Frații nostri din București vor sērba ziua de 1 Maiu într'un mod măreț. Înainte de ameză vor ținea o adunare poporală, cu care ocazie vor scoate și un manifest. Ear după ameză va fi o *sērbare poporală*.

„**România Muncitoare**” foaia partidului socialdemocrat internațional din România, a început din nou să apară. De aceea cu căldură o recomandăm fraților nostri, ca să o aboneze, pentru cultivarea lor. „*România Muncitoare*” costă pe un an 8 coroane, pe 6 luni 4 coroane. Adresa: „*România Muncitoare*”. Str. Lascar Catargiu nr. 1.

Adunare.

Muncitorii zidari din Caransebeș au ținut la 16 aprilie o adunare, în care au constituit filiala societății zidarilor.

S'au constituit astfel: Președinte: *Stefanovits Petru*. Vice-președinte: *Rabl Ferencz*. Cassar: *Pavel Crașovan*. Al doilea cassar: *Iacob Neubauer*. Secretari: *Nicolae Kornya* și *Ioan Ninu*. Membrii: *Carol Brandl*, *Francise Bișoff*, *Filip Hertilla*, *Petru Banda*, *Iosif Romanu*, *Iosif Gehl*, *Nicolae Darcu*, *Tanasie Suciș* și *Mitru Pescu*. Controlori: *Marcu Hertilla*, *Vinceze Rabl* și *Mitru Crașovan*. Membrii de rezervă: *Ioan Rang*, *Ioan Scheit*, *Ede Burean* și *Mitru Hertilla*.

În comitetul de agitație au fost aleși: *Francise Rabl*, *Iacob Neubauer*, *Iosif Romanu*, *Teodor Cadariu* și *Iosif Suciș*. S'au înscris numai decât 40 membri.

Literatura.

Floricele din Bănat. Cântări populare și Motto-uri din compozițiunile dlui *I. Vidu* și alții. Culese de *N. Jugănar*. Prețul 20 de bani + porto postal. Să află de vânzare la Redacția „*Drapelul*” în Lugoj și la librării.